

Przedsmak wolności słowa czy strategiczny ruch?

31 maja 2015

9 maja 2015 roku prezydent Indonezji Joko Widodo złożył swoją drugą wizytę w Papui Zachodniej. Widodo zatrzymał się w Jayapurze w drodze do Papui Nowej Gwinei, gdzie prawdopodobnie nalegał na złagodzenie stanowiska rządu PNG w sprawie członkostwa Papui Zachodniej w Melanesian Spearhead Group. Indonezyjski prezydent odbywał swoją podróż jako głowa państwa rzekomo demokratycznego. Od kilkadziesiąt lat jednak indonezyjskie władze zacieśniają wolność słowa i prasy w najbardziej na wschód wysuniętej prowincji – Papua Zachodnia – siłą anektowanej w skład państwa indonezyjskiego w latach 1960.

Po przejęciu kontroli nad Papuą Zachodnią w 1963 roku, kolejne administracje w Dżakarcie zasłaniały anektowany region kurtyną milczenia, aby uniemożliwić społeczności międzynarodowej pozyskiwanie z pierwszej ręki wiadomości o brutalności indonezyjskich sił bezpieczeństwa i wywiadu wobec papuaskich cywili. Zagraniczni dziennikarze próbujący przeniknąć do Papui Zachodniej byli aresztowani, deportowani, a nawet osadzani w więzieniach. Jedną po drugiej, międzynarodowe organizacje humanitarne były zmuszane do zamykania swych biur w Papui Zachodniej. Lokalni dziennikarze ujawniający fakty na temat poszczególnych zbrodni narażeni byli na ryzyko aresztowań i ciężkich represji. Narzucone ograniczenia i niejawność życia publicznego zachęcały indonezyjskie siły bezpieczeństwa i współpracujące z nimi oddziały paramilitarne do bezkarnego nadużywania swoich prerogatyw. Panująca cenzura sprzyjała również interesom kolejnych administracji Stanów Zjednoczonych i innych zagranicznych rządów – blokada informacyjna uśmierzała oburzenie i protesty wobec niegodziwości i zbrodni dokonywanych przez sojusznika z Dżakarty.

Podczas zakończonej sukcesem kampanii prezydenckiej w 2014 roku Joko Widodo oświadczył, że Indonezja nie ma nic do ukrycia i że po swoim ewentualnym zwycięstwie otworzy region dla zagranicznych dziennikarzy. Na początku maja 2015 roku, sześć miesięcy po inauguracji jego prezydentury, Papua Zachodnia pozostawała jednak nadal zamknięta dla społeczności międzynarodowej. 29 kwietnia protestujący zebrani na ulicach 22 miast całego świata postanowili przypomnieć o blokadzie informacyjnej założonej na Papuę Zachodnią i wezwać do zniesienia ograniczeń w dostępie do regionu dla zagranicznych dziennikarzy, działaczy praw człowieka, pracowników organizacji humanitarnych oraz urzędników ONZ. Pod wrażeniem zasięgu wystąpienia była Esther Cann z Tapo!, organizacji pozarządowej z siedzibą w Londynie która koordynowała protesty. „To pierwszy raz kiedy widzę taki poziom wsparcia dla Papui Zachodniej. Organizacje pozarządowe, parlamentarzyści i grupy solidarnościowe z całego świata mówią Indonezji, że łamanie praw człowieka w Papui nie można już ignorować” – powiedziała Cann.

Demonstranci złożyli petycje i manifesty do indonezyjskich ambasad i konsulatów pod którymi manifestowali, trudno niemniej oszacować jak wielki wpływ wystąpienia te miały na Jokowi Widodo, kiedy dziesięć dni później w Jayapurze, podczas swojej drugiej prezydenckiej wizyty w Papui Zachodniej oświadczył, że teraz zagraniczni dziennikarze mogą bez przeszkód podróżować po regionie i prowadzić w normalnym trybie swoje prace. Obwieszczeniu towarzyszyła decyzja o ułaskawieniu pięciu zachodniopapuaskich więźniów politycznych przetrzymywanych w więzieniu za wystąpienia niepodległościowe. Czy Joko Widodo mógł za jednym zamachem znieść wszystkie obwarowania, które dotąd służyły tłumieniu wolności słowa? Czy jedno słowo prezydenta Indonezji może przywrócić głos wszystkim?

Zapowiedź nadchodzących zmian wybrzmiewającą z ust Widodo przyjęły z entuzjazmem niektóre grupy medialne, takie jak

Forum Wolności Pacyfiku (PFF) oraz Stowarzyszenie Mediów Pacyfiku. „Uwolnienie więźniów politycznych i otwarcie dostępu do Papui Zachodniej będą największym regionalnym wydarzeniem tego roku” – oświadczyło PFF. Obwieszczenie z nieco prowokacyjnym entuzjazmem wydała organizacja Free West Papua Campaign. Jej lider, Benny Wenda zwracając się do wszystkich zainteresowanych powiedział, że „wolność mediów jest niezbędna w informowaniu o sprawach trapiących Papuę Zachodnią. Zapraszamy dziennikarzy do podróży do Papui Zachodniej. Jesteśmy gotowi dostarczyć wsparcie, które zagwarantuje takim wizytom sukces i odsłoni światu prawdę”. Z ostatnim wskazaniem zgadza się David Robie z Cafe Pacific. „Obietnica musi zostać wystawiona na próbę. Zagraniczni dziennikarze, w tym z krajów Pacyfiku, muszą podjąć wyzwanie Jokowi – i pojawić się tam jak najszybciej”. Ostrożność zalecają również West Papua Media, które w swoim oświadczeniu napisały: „WPM przypomina wszystkim pracownikom zagranicznych mediów, że Papua Zachodnia pozostaje niezwykle niebezpiecznym miejscem dla dziennikarzy i stanowi jeszcze większe zagrożenie dla bezpieczeństwa wszystkich, którzy stają się źródłami dziennikarskich wiadomości”.

Przykładem obrazującym te zagrożenie jest sprawa dwóch francuskich dziennikarzy, Valentine Bourrat i Thomas Dandois, którzy zostali zatrzymani 6 sierpnia 2014 roku przez indonezyjską policję pod pretekstem złamania prawa wizowego, a w rzeczywistości rzekomych planów sprzedaży broni dla OPM. Francuscy żurnaliści spędzili 11 tygodni w areszcie i w końcu zostali wypuszczeni, ale towarzyszący im Areki Wanimbo, Francuscy żurnaliści spędzili 11 tygodni w areszcie i w końcu zostali wypuszczeni, ale towarzyszący im Areki Wanimbo, potraktowany jako źródło, przetrzymywany był w zamknięciu przez dziesięć miesięcy po czym uwolniony dopiero w maju po procesie sądowym. Podczas imprezy zorganizowanej przez Radę Praw Człowieka ONZ w marcu 2015 roku Valentine Bourrat zauważyła, że „powiedzenie, iż [Papua] jest zamknięta dla dziennikarzy oznacza, że władze Indonezji ukrywają łamanie praw człowieka. Jako dziennikarze nie możemy pozwolić, aby

mordercza cisza zwyciężyła”.

Według Majalah Selengkah, niezależnego papuaskiego serwisu informacyjnego, jej dziennikarz, Yohanes Kuayo, został aresztowany w Nabire zaledwie jeden dzień po światowych protestach przeciwko łamaniu wolności słowa w Papui Zachodniej. Kuayo udał się do szpitala w Nabire aby zebrać informacje o zatrzymaniu i śmierci bojowników z Armii Wyzwolenia Narodowego – Organizacji Wolnej Papui (TPN/OPM) walczącej o niepodległość Papui Zachodniej drogą działań zbrojnych. Po starciu z regionalnym zespołem policji (TaskForce – Tim Satgas Polda Papui) i specjalnym zespołem policji z Nabire (Tim Khusus Polres Nabire) rannych i zatrzymanych zostało trzech bojowników. W drodze do szpitala zmarł Leonardo Magai Yogi, dowódca TPN/OPM w regionie Paniai. Prowadzący w tej sprawie standardowe prace dziennikarskie Kuayo zorientował się, że wpierw ktoś go śledzi, a następnie został aresztowany i wsadzony do radiowozu policyjnego. Poddano go drobiazgowemu przeszukaniu. Komendant posterunku policji w Nabire stwierdził, że dziennikarz został zatrzymany ponieważ miał ubraną koszulkę z napisem „Wolna Papua Zachodnia”. Kuayo nakazano kupić nową koszulkę i zdjąć noszony t-shirt. Po zakupie i zmianie ubrania pozwolono mu wrócić do domu.

Najświeższe przykłady piętnowania dziennikarzy i Zachodnich Papuasów rozmawiających z przedstawicielami zagranicznych mediów nakazują być szczególnie ostrożnym wobec zapowiedzi prezydenta Indonezji o otwarciu Papui Zachodniej na wolność słowa. Najlepszym tego sygnałem jest pobudliwość indonezyjskich ministrów, którzy już na zapas starają się prostować reformacyjne zapowiedzi prezydenta Widodo. Minister ds. koordynacji politycznej, prawnej i bezpieczeństwa Indonezji, Tedjo Edhi Purdijatno powiedział, że dziennikarze mogą pojawić się w Papui Zachodniej, ale ich relacje nie mogą być tendencyjne i zawierać oszczerstw, kłamstw lub prób szkalowania i szpecenia indonezyjskiego rządu. „Będziemy

pozwalać, pod warunkiem, że będą zgłaszać, to co zobaczą i nie będą udawali się w poszukiwaniu faktów, które nie są prawdziwe” – podkreślił Purdijatno, jednoznacznie wykluczając jakąkolwiek możliwość kontaktowania się zagranicznych dziennikarzy z członkami OPM i innymi sympatykami niepodległościowymi. Dziennikarze będą musieli dostawać również specjalne pozwolenia od władz jeśli zechcą udać się w obszary górskie prowincji – uznawanych za „serce rebelii”.

W powietrzu zawisa więc pytanie – które przesłanie jest prawdziwe? Zachowawcze stanowisko Purdijanto, czy nowe otwarcie Widodo? A może nic się nie zmieniło, a nowy indonezyjski prezydent, znany z szerokiego uśmiechu, stara się tylko poprawić wizerunek Indonezji i zdobyć ważne punkty w oczach państw Pacyfiku, których przedstawiciele niebawem zbiorą się w ramach grupy Melanesian Spearhead Group i będą obradowali o statusie Papui Zachodniej? Do tej wersji skłania się Natalius Pigai, komisarz Krajowej Komisji Praw Człowieka, oskarżający prezydenta Indonezji o to, iż celowo stara się on wydać lepszym w oczach społeczności międzynarodowej. W rozmowie z Jakarta Globe Pigai powiedział, że zarówno wypuszczenie kilku więźniów politycznych, jak i ustępstwa wobec medialnej zapory wokół Papui Zachodniej to próba uporania się z polityczną krytyką, jaka spadła na Dżakartę po niedawnej egzekucji ośmiu obcokrajowców skazanych na karę śmierci za przemyt narkotyków.

Autorstwo: Damian Żuchowski

Dla: WolneMedia.net

BIBLIOGRAFIA

1. Is media freedom more than words?

[Is media freedom more than words?](#)

2. Victor Mambor, Jokowi : Mulai Besok, Minggu (10/5), Akses

Jurnal Asing ke Papua Dibuka

<http://tabloidjubi.com/2015/05/09/jokowi-mulai-besok-minggu-105-akses-jurnal-asing-ke-papua-dibuka/>

3. West Papua is still dangerous for journalism: Urgent reminder to all foreign journalists applying to report in West Papua

[West Papua is still dangerous for journalism: Urgent reminder to all foreign journalists applying to report in West Papua](#)

4. Ini Kronologi Penahanan Wartawan Majalah Selangkah Online

<http://majalahselangkah.com/content/-ini-kronologi-penahanan-wartawan-majalah-selangkah-online>

5. Papuan journalist arrested as world calls for Papua press freedom

<http://www.tapol.org/news/papuan-journalist-arrested-world-calls-papua-press-freedom>

6. West Papua Report, May 2015

<http://etan.org/issues/wpapua/2015/1505wpap.htm>

7. Global Day Of Action For Access to West Papua Unites Protestors Across 20 Cities

<http://en.rsf.org/indonesia-global-day-of-action-for-access-to-29-04-2015,47828.html>

8. David Robie, Real media freedom or MSG brownie points over West Papua?

<http://cafepacific.blogspot.com/2015/05/real-media-freedom-or-msg-brownie.html>